



Монголбанк

Санхүүгийн мэдээллийн алба

МӨНГӨ УГААХ, ТЕРРОРИЗМЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХТЭЙ ХОЛБООТОЙ БАЙЖ БОЛЗОШГҮЙ СЭЖИГТЭЙ ГҮЙЛГЭЭНИЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

МЭДЭЭЛЭХ ҮҮРЭГТЭЙ ЭТГЭЭД

ХАДГАЛАМЖ
ЗЭЭЛИЙН
ХОРШОО

АГУУЛГА

ТАНИЛЦУУЛГА.....	3
ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ.....	4
1. ХАРИЛЦАГЧИЙГ ТАНЬЖ МЭДЭХТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	5
2. ХАРИЛЦАГЧИЙН ЗАН ТӨЛӨВТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	6
3. САНХҮҮГИЙН ГҮЙЛГЭЭТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	7
4. БҮТЭЭГДЭХҮҮН, ҮЙЛЧИЛГЭЭТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	8
5. ДАНСНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ӨӨРЧЛӨЛТТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	9
6. ХЭВИЙН БУС ГҮЙЛГЭЭТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	10
7. ГҮЙЛГЭЭГ МЭДЭЭЛЭХ ЭСВЭЛ ТАНИХ ШААРДЛАГААС ЗАЙЛСХИЙХТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	11
8. ШИЛЖҮҮЛЭГТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	12
9. ГАДААД УЛС ОРОЛЦСОН ГҮЙЛГЭЭТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	13
10. БУСАД ТАЛУУДЫГ АШИГЛАХТАЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	14
11. ТЕРРОРИЗМЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД.....	16

ТАНИЛЦУУЛГА

Энэхүү гарын авлагыг Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулиар мэдээлэх үүрэгтэй этгээд гэж заасан санхүүгийн байгууллагуудад зориулан гаргав. Эдгээр сэжигтэй гүйлгээний жишээ, шинж тэмдгүүдийг Санхүүгийн мэдээллийн албанаас гаргасан “Сэжигтэй гүйлгээний тайлан мэдээлэх гарын авлага”-тай хамт үйл ажиллагаандаа ашиглана уу.

Энэ гарын авлагаар мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбоотой байж болзошгүй сэжигтэй гүйлгээний жишээ, шинж тэмдгүүдийг танилцуулж байгаа бөгөөд шинж тэмдгүүдийг дараах байдлаар ангилж хуваасан болно. Үүнд:

1. Харилцагчийг таньж мэдэхтэй холбоотой шинж тэмдгүүд
2. Харилцагчийн зан төлөвтэй холбоотой шинж тэмдгүүд
3. Санхүүгийн гүйлгээтэй холбоотой шинж тэмдгүүд
4. Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээтэй холбоотой шинж тэмдгүүд
5. Дансны үйл ажиллагааны өөрчлөлттэй холбоотой шинж тэмдгүүд
6. Хэвийн бус гүйлгээтэй холбоотой шинж тэмдгүүд
7. Гүйлгээг мэдээлэх эсвэл таних шаардлагаас зайлсхийхтэй холбоотой шинж тэмдгүүд
8. Шилжүүлэгтэй холбоотой шинж тэмдгүүд
9. Гадаад улс оролцсон гүйлгээтэй холбоотой шинж тэмдгүүд
10. Бусад талуудыг ашиглахтай холбоотой шинж тэмдгүүд
11. Терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбоотой шинж тэмдгүүд

Харилцагчийн гүйлгээ, үйлдэл хэвийн бус, эдгээр сэжигтэй гүйлгээний шинж тэмдгүүдийн нэг болон хэд хэд нь ажиглагдаж байгаа бөгөөд тухайн нөхцөл байдал, өөрчлөлтийг тайлбарлах үндэслэлтэй тайлбар байхгүй тохиолдолд энэ нь харилцагчийн гүйлгээ, үйлдэл сэжигтэй байж болзошгүйг илтгэх дохио болж болно. Сэжигтэй гүйлгээний аль нэг шинж тэмдэг нь дангаараа тухайн гүйлгээг сэжигтэй гэж үзэхэд хангалтгүй байж болох хэдий ч ийм шинж тэмдгүүдийг ажиглах нь санхүүгийн байгууллагын ажилтанд тухайн харилцагчийг нарийвчлан таньж мэдэх, нэмэлт мэдээлэл, тайлбар авах, өөрт байгаа болон цуглуулсан мэдээллийг харьцуулан тухайн нөхцөл байдал, эрсдэлийг үнэлэх, улмаар Сэжигтэй гүйлгээний тайлан /цаашид “СГТ” гэх/ илгээх шаардлагатай эсэхийг шийдэхэд чухал ач холбогдолтой.

ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Дараах хэсэгт байгаа сэжигтэй гүйлгээ, сэжигтэй гүйлгээ хийх оролдлогын шинж тэмдгүүд нь мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбоотой байж болзошгүй сэжигтэй гүйлгээнд хоёуланд нь хамаатай. Мөнгө угаах эсвэл терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбоотой байж болзошгүй сэжигтэй гүйлгээ, гүйлгээ хийх оролдлогыг илрүүлэх, таслан зогсоох, урьдчилан сэргийлэх нь харилцагчийг таньж мэдэхээс эхлэх бөгөөд энэ ажилд мэдээлэх үүрэгтэй этгээд /цаашид “МҮЭ” гэх/-ийн сэжигтэй гүйлгээ болон үйл ажиллагааг зөв таньж илрүүлэн СГТ-аар мэдээлэх асуудал чухал үүрэг гүйцэтгэнэ.

Санхүүгийн байгууллагын хувьд та харилцагч, үйлчлүүлэгч (цаашид “харилцагч” гэх)-д үйлчилгээ үзүүлэх, бизнесийн харилцаа тогтоож, үйл ажиллагаа явуулах явцад энд жагсаасан сэжигтэй гүйлгээ болон сэжигтэй гүйлгээ хийх оролдлогын шинж тэмдгүүдийг ажиглаж болно. Таны бизнесийн үйл ажиллагаанаас хамааран эдгээр шинж тэмдгийн зарим нь хамаарахгүй байж болохыг харгалзаж үзэх нь зүйтэй.

Эдгээр жагсаалтыг зөвхөн жишээ, мэдээлэл болгон хүргүүлж байгаа бөгөөд сэжигтэй гүйлгээ, гүйлгээ хийх оролдлогын шинж тэмдгүүд эдгээр жишээгээр хязгаарлагдахгүй, мөн заавал дагаж мөрдөх албагүй болохыг анхаарна уу.

1. ХАРИЛЦАГЧИЙГ ТАНЬЖ МЭДЭХТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

Харилцагч хүн, хуулийн этгээдийг таньж мэдэх явцад дараах сэжигтэй шинж тэмдгүүд ажиглагдаж болно. Үүнд:

- Харилцагчийг бүрэн, гүйцэт таньж мэдэх боломжгүй эсвэл харилцагчийг тодорхойлох бичиг баримт, мэдээллүүд эргэлзээтэй;
- Данс нээхдээ эсвэл үйлчилгээ авахдаа харилцагч МҮЭ-ээс шаардсан мэдээллийг өгөхөөс татгалзах буюу зайлсхийх, эсвэл төөрөгдүүлсэн, тодорхойгүй, шалгахад хэцүү мэдээлэл өгөх;
- Харилцагчийн гүйлгээний талаараа өгч буй мэдээлэл, тайлбар нь авцалдаагүй, нөхцөл байдлаас зөрүүтэй байх;
- Харилцагч МҮЭ-ийн ажилтанд байгууллагын мэдээлэл бүхий баримт бичгийг үзүүлэх, авчирч өгөхийг шалтгаангүй хойшлуулах, удаах;
- Харилцагч санхүүгийн байгууллагад нээлгэсэн дансны эцсийн өмчлөгчийн талаар мэдээлэл өгөхөөс татгалзах, эсвэл худал, зөрчилтэй, төөрөгдүүлсэн, буруу ташаа мэдээлэл өгөх;
- Харилцагчийн авчирсан, үзүүлсэн баримт бичгийг баталгаажуулах боломжгүй (жишээлбэл, гадаад улсад олгогдсон бичиг баримтын хуулбар г.м);
- Харилцагчийн өгсөн хаяг, төрсөн огноо, утасны дугаар гэх мэт мэдээлэл харилцагчийн бичиг баримт эсвэл өөр мэдээллийн эх үүсвэр дэх мэдээллээс нь зөрөх;
- Харилцагч нь хуурамч, засварласан, дууриалган хийсэн эсвэл өөрчилсөн мэт харагдах бичиг баримт ашиглах;
- Харилцагч нь гүйлгээ хийх бүртээ ойролцоо, ижил төстэй эсвэл өөр өөр нэр ашиглах;
- Харилцагч нь бичиг баримт эсвэл нэмэлт мэдээлэл шаардсаны дараа гүйлгээгээ өөрчлөх;
- Харилцагч нь өөрийн оршин суугаа хаягнаас өөр хаяг өгөх эсвэл оршин суугаа хаягаа нуух зорилгоор зөвхөн шуудангийн хаяг гэх мэт тодорхойгүй, харилцагчтай холбогдох боломжгүй хаяг ашиглах;
- Хоорондоо харилцаа холбоогүй мэт харагдах олон харилцагч нэг ижил хаяг, холбоо барих утас, цахим шуудангийн хаяг ашиглах;
- Ижил төстэй гүйлгээ хийдэг олон харилцагч ижил хаяг, утасны дугаар, цахим шуудангийн хаяг ашиглах;
- Хоорондоо холбоо хамааралгүй хэд хэдэн харилцагч зочид буудлын нэг ижил хаяг ашиглах;
- Гүйлгээ хийж байгаа харилцагч / харилцагчид нь хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэл, хууль сахиулах байгууллагаас гэмт хэрэг, зөрчил, хууль бус ажиллагаанд холбоотой гэж мэдээлэгдсэн;
- Шинээр бизнесийн харилцаа тогтоосон харилцагч эсвэл бизнесийн харилцаа үүсгэх хүсэлт гаргаж буй харилцагчийн өгсөн мэдээллийг шалгаж баталгаажуулах боломжгүй, эсвэл шалгаж баталгаажуулахад хүндрэлтэй нөхцөл байдал үүссэн.

2. ХАРИЛЦАГЧИЙН ЗАН ТӨЛӨВТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

Гүйлгээ хийх явцад харилцагчийг таньж мэдэх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх үед цуглуулсан мэдээллүүд эсвэл харилцагчийн гаргаж буй зан байдал, тухайн нөхцөл байдалтай холбогдох мэдээллүүд нь МҮЭ-ийн ажилтныг уг харилцагч, гүйлгээг нарийвчлан судалж шинжлэх, цаашлаад сэжигтэй гэж үзэн СГТ-аар мэдээлэх эсэх шийдвэр гаргахад хүргэж болзошгүй юм. Дараах шинж тэмдгүүд нь харилцагчийн тухайн нөхцөл байдалтай хамаарах зан төлөвтэй холбоотой шинж тэмдгүүд бөгөөд эдгээр шинж тэмдгийг МҮЭ-ийн ажилтан өөрийн хийсэн судалгаа, үнэлэлт дүгнэлт, эрсдэлийн үнэлгээтэй уялдуулан харьцуулж ашиглаж болно.

- Харилцагч гэмт хэрэг, хууль бус үйл ажиллагаанд оролцож байгаа тухайгаа мэдэгдсэн эсхүл хүлээн зөвшөөрсөн;
- Харилцагч тодорхой шалтгаангүйгээр өөр өөр байршилд байх салбаруудаар гүйлгээ хийдэг, эсвэл нэг салбараар үйлчлүүлэхдээ өөр өөр ажилтнаар үйлчлүүлэх;
- Харилцагч хуурамч, ташаа мэдээлэл өгсөн / өгч байгаа нь мэдэгдсэн;
- Харилцагч айж, сандарсан байдалтай байх;
- Харилцагч шаардсан мэдээллийг өгөхөөс татгалзах эсвэл зайлсхийх;
- Харилцагч нь асуулт асуухад илт өөрийгөө хамгаалах шинжтэй хариулт, мэдээлэл өгөх;
- Харилцагч хийж буй гүйлгээнийхээ талаар тодорхойгүй, ойлгомжгүй мэдээлэл өгөх эсхүл гүйлгээний зорилгын талаар сайн мэдэхгүй байх;
- Харилцагч МҮЭ-ийн ажилтантай нүүр тулж уулзахаас зайлсхийх;
- Харилцагч хэвийн бус эсвэл сэжигтэй байж болзошгүй гүйлгээ хийх, ийм гүйлгээ хийх, үйлчилгээ авахдаа МҮЭ-ийн ажилтанд мөнгө, бэлэг, хахууль, тусламж санал болгох;
- Харилцагч мөнгөний эх үүсвэрийг тайлбарлахаас татгалзах, эсвэл хуурамч, төөрөгдүүлсэн, илт худал мэдээлэл өгөх;
- Харилцагчийн хийлгэхээр сонгосон гүйлгээний төрөл, давтамж болон авч байгаа үйлчилгээний төлбөр /шимтгэл, зардал г.м/ нь ердийн гүйлгээний зардал эсвэл төлбөрөөс өндөр байгаа бөгөөд харилцагч энэ талаар мэдэж байгаа боловч тоохгүй, санаа зовохгүй байх;
- Харилцагч хийж байгаа гүйлгээгээ холбогдох байгууллагад мэдээлэгдэхээс зайлсхийж байгааг илэрхийлэхүйц асуулт асуух, хүсэлт тавих, эсвэл МҮЭ-ийн ажилтныг цааш мэдээлэхгүй байх талаар ятгах;
- Харилцагч хөрөнгө, мөнгөний эх үүсвэр, гүйлгээний утга, зориулалтын талаар хамааралгүй, тодорхойгүй, эсвэл хангалтгүй тайлбар өгөх.

3. САНХҮҮГИЙН ГҮЙЛГЭЭТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

Харилцагчийн эрхэлдэг ажил мэргэжил, бизнесийн үйл ажиллагааг мэдэж, ойлгох нь тэдний санхүүгийн гүйлгээ, үйл ажиллагааг тодорхой хэмжээнд бодитой үнэлж, таамаглах боломжийг танд олгоно. Тухайлбал, бэлэн мөнгөөр төлбөр тооцоо хийгддэггүй салбарт үйл ажиллагаа эрхэлдэг аж ахуйн нэгж гэнэт маш их хэмжээний бэлэн мөнгөөр орлого хийх, гадаад шилжүүлэг хийх гэх мэт бизнесийн болон санхүүгийн үйл ажиллагааны хэв маягтайгаа нийцэхгүй гүйлгээ хийх гэх мэт. Харилцагчийн санхүүгийн гүйлгээтэй холбоотой шинж тэмдгүүдийг дор харуулав:

- Харилцагчийн хийж байгаа гүйлгээ нь түүний анх данс нээлгэсэн эсвэл бизнесийн харилцаа тогтоосны дараа хийж байсан гүйлгээний дундаж хэмжээ, дансны хэвшсэн үйл ажиллагаанаас огцом нэмэгдсэн;
- Харилцагчийн дансны үйл ажиллагаа, гүйлгээний дүн, давтамж нь харилцагчийн ажил мэргэжил, бизнесийн үйл ажиллагаа, санхүүгийн байдал, үйл ажиллагааны ердийн хэв маягтай нийцэхгүй байх (жишээлбэл, харилцагч нь оюутан, ажилгүй, тэтгэвэрт гэх мэт);
- Харилцагчийн дансны үйл ажиллагаа, гүйлгээний хэмжээ нь ижил төрлийн ажил, бизнес эрхэлдэг харилцагчдаас хэт зөрүүтэй байх;
- Харилцагчийн хийж байгаа гүйлгээ, дансны үйл ажиллагаа нь МҮЭ-д мэдүүлсэн бизнесийн төрөл, үйл ажиллагаанаас зөрүүтэй байх (жишээлбэл, байгууллагын дансаар нь цалин хөлс, нэхэмжлэх төлөх гэх мэт бизнестэй холбоотой ердийн гүйлгээ хийгдэхгүй байх);
- Харилцагч хийдэг ажил, бизнес, олдог ашиг, орлогоос хэтэрсэн, илүү боломжтой мэт амьдрах;
- Харилцагч санхүүгийн үйл ажиллагааны хэв маягтай нь нийцэхгүй их хэмжээний мөнгийг богино хугацаанд хүлээж авах, буцааж шилжүүлэх;
- Харилцагчийн хийж буй гүйлгээнүүдийн нийт дүн нь харилцагчийн ажил, бизнесийн үйл ажиллагаатай нийцэхгүй байх;
- Харилцагчийн хийж буй гүйлгээний төрөл, хэмжээ нь харилцагчийн ажил, бизнесийн үйл ажиллагаатай нийцэхгүй байх;
- Харилцагчийн санхүүгийн байдал, үйл ажиллагаа эсвэл гүйлгээний хэлбэр, хэв маяг гэнэт өөрчлөгдөх;
- Харилцагч өөрийнх нь хувьд хэвийн бус бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, төлбөр тооцооны хэрэгсэл ашиглах.

4. БҮТЭЭГДЭХҮҮН, ҮЙЛЧИЛГЭЭТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

МҮЭ-ийн харилцагчдад санал болгодог бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, тэдгээртэй холбогдох данснууд нь харилцах, хадгаламж, хөрөнгө оруулалт, карт, зээлийн гэх мэт янз бүрийн төрөл, хэлбэр, зориулалттай байдаг. Дансны үйл ажиллагаатай холбоотой сэжигтэй гүйлгээ, гүйлгээ хийх оролдогын жишээ олон бий. МҮЭ-ийн харилцагчид үзүүлж буй аливаа үйлчилгээ, бүтээгдэхүүн болон дансны эрсдэлийг үнэлэх үйл явц хууль, журамд заасны дагуу харилцагчийг таньж мэдэх үйл ажиллагааны салшгүй нэг хэсэг байх ёстой бөгөөд МҮЭ-ийн эрсдэлийн үнэлгээ болон түүнд ашигласан мэдээллийг баримтжуулан тухай бүр шинэчилэн хадгалах шаардлагатай. Энэ хэсэгт бүтээгдэхүүн, үйлчилгээтэй холбоотой шинж тэмдгүүдийн талаар мэдээлэл өгье.

- Харилцагч хэд хэдэн санхүүгийн байгууллагад тодорхой шалтгаангүйгээр олон данс эзэмшдэг;
- Хувийн дансаа бизнесийн зорилгоор ашиглаж байгаа, эсхүл байгууллагын дансаа хувийн зорилгоор ашиглаж байгаа гэж сэжиглэх үндэслэл байгаа бол;
- Харилцагч ажил, бизнесийн үйл ажиллагаа, өмнө үйлчлүүлж хэвшсэнтэй нийцэхгүй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ ашиглах;
- Харилцагч зээл хүссэн анкетан дээр “гадаад эх үүсвэр”-ээс олсон орлого мэдүүлэх, энэ талаар тодорхой тайлбар өгч чадахгүй байх;
- Харилцагч хадгаламжийн хайрцагаар байнга үйлчлүүлэх;
- Харилцагч дансаа мөнгө хүлээн аваад буцааж ийш тийш шилжүүлэх маягтай ашигладаг;
- Тодорхой шалтгаангүйгээр гадаадын олон өөр өөр банкны данс ашиглах;
- Харилцагчийн зээлийн картны гүйлгээ, төлбөр тооцоо харилцагчийн орлого, ажил эрхлэлт, бизнесийн үйл ажиллагаатай нийцэхгүй хэт өндөр байх, зээлийн картнаас бэлэн мөнгө их авах, тансаг хэрэглээ, эд зүйлтэй холбоотой гүйлгээ их хийх;
- Харилцагч зээлийн картны төлбөрөө байнга илүү төлдөг бөгөөд удалгүй АТМ-ээс бэлэн мөнгө авдаг;
- Нэг хүн хангалттай тайлбар эсхүл хууль зүйн үндэслэлгүйгээр хэд хэдэн эсвэл олон хуулийн этгээдийн эзэмшдэг дансад гарын үсэг зурах эрхтэй байх;
- Данс эзэмшигч хэд хэдэн хуулийн этгээд тодорхой шалтгаангүйгээр нэг ижил хаяг дээр бүртгэлтэй байх эсвэл тэдгээр хуулийн этгээдүүдийн захирал, гарын үсэг зурдаг этгээд нь нэг хүн байх.

5. ДАНСНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ӨӨРЧЛӨЛТТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

Дансны үйл ажиллагаанд гарч байгаа зарим өөрчлөлтүүд нь мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбоотой байж болзошгүйг илтгэх шинжийг илэрхийлж болно. Тухайлбал, тодорхой шалтгаангүйгээр дансны эзэмшигч өөрчлөгдөх, дансаар хийгдэх гүйлгээний хэмжээ, дүн огцом өсөх, дансыг мөнгө дамжуулах эсвэл угаах зорилгоор ашиглах гэх мэт. Иймд дансны үйл ажиллагааны зарим өөрчлөлтүүд нь МҮЭ-ийг тухайн дансыг эзэмшиж буй хүн, хуулийн этгээдийг таньж мэдэх нарийвчилсан үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх, гүйлгээ, дансанд нь хяналт тавих эсэхийг үнэлэх шаардлагатайг илтгэж магадгүй бөгөөд зарим жишээг дор жагсаав. Үүнд:

- Бизнесийн /байгууллагын/ дансны өмчлөлийн бүтцэд тодорхой шалтгаан, тайлбаргүй өөрчлөлт орохын зэрэгцээ гүйлгээний үйл ажиллагаа огцом нэмэгдэх;
- Идэвхгүй буюу хөдөлгөөнгүй байсан дансаар гэнэт санхүүгийн үйл ажиллагаа явагдаж эхлэх (жишээлбэл, орлого хийх, шилжүүлэг орж ирэх, зарлага гаргах гэх мэт), энэ нь харилцагчийн эрхэлдэг ажил, бизнесийн үйл ажиллагаатай нийцэхгүй байх;
- Харилцагчийн дансанд логик тайлбар, шалтгаангүйгээр зөвхөн тодорхой цаг хугацаанд л орлого, шилжүүлэг орж ирдэг бөгөөд бусад үед дансны хөдөлгөөн зогсдог;
- Зээлийн картны хэрэглээ огцом нэмэгдэх эсвэл зээлийн дээд хэмжээг нэмүүлэх хүсэлт байн байн гаргах;
- Дансны үйл ажиллагаа огцом өөрчлөгдөх.



6. ХЭВИЙН БУС ГҮЙЛГЭЭТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

Харилцагчийн өдөр тутмын бизнесийн хэвийн үйл ажиллагаанаас гадуур буюу түүнтэй нийцэхгүй гүйлгээнүүд хийгдэх нь бий. Эдгээр гүйлгээ нь сэжигтэй гүйлгээний шинж тэмдэг байж болох бөгөөд тэдгээрийг нарийвчилан хянаж, эрсдэлийг нь үнэлэх шаардлагатай байж болно. Хэвийн бус гүйлгээний зарим жишээг дор жагсаав:

- Харилцагч нь нэг санхүүгийн байгууллагад олон бүтээгдэхүүн, данс эзэмшдэг бөгөөд хийдэг гүйлгээнүүд нь хоорондоо авцалдахгүй, харилцагчийн ажил эрхлэлт, бизнесийн үйл ажиллагаатай нийцэхгүй байх;
- Хөрөнгийн эх үүсвэр, зориулалт, ашиглалтыг нуун дарагдуулахаар оролдож буй мэт санагдуулахуйц нарийн төвөгтэй, цуврал шилжүүлгүүд хийх;
- Хоорондоо холбоогүй хүн, хуулийн этгээд эсвэл бизнесийн үйл ажиллагааны хувьд харилцаа холбоогүй хуулийн этгээдүүдийн хооронд санхүүгийн гүйлгээнүүд хийгдэх (жишээлбэл, хүнсний бүтээгдэхүүн импортлогч болон уул уурхайн машин механизмын сэлбэг нийлүүлэгч хоёрын хооронд байнга гүйлгээ хийгдэх гэх мэт);
- Гүйлгээ нь гүйлгээний утга, зорилготойгоо нийцэхгүй байх, шаардлагагүй байхад хэт нарийн төвөгтэй байдлаар хийгдэх;
- Харилцагч ердийн бус байдлаар боосон, багласан эсвэл зөөвөрлөсөн мөнгөн тэмдэгт, төлбөр тооцооны хэрэгслээр гүйлгээ хийх;
- Харилцагчийн гүйлгээ нь тодорхой бизнес, эдийн засгийн зорилгогүй байх;
- Гүйлгээ нь гэмт хэрэг, хууль бус үйл ажиллагаанд ашигладаг арга хэлбэр, типологитой нийцэх;
- Харилцагч нь хөгцтэй, үнэртэй, эсвэл маш бохир мөнгөн тэмдэгт авчирч гүйлгээ хийх;
- Гүйлгээг халхавч этгээд (ямар нэг хөрөнгөгүй, үйл ажиллагаа эрхэлдэггүй, эсхүл биетээр оршин тогтнодог гэх үндэслэлгүй этгээд) хийсэн эсхүл хийх гэж байгаа бол;
- Харилцагч мөнгө “оруулах – гаргах” хэв шинжтэй хэвийн бус гүйлгээ байнга хийх, эсвэл дансандаа бэлнээр орлого хийж тэр даруй гадагш шилжүүлэх гэх мэтээр дансаараа дамжуулан мөнгө богино хугацаанд нааш цааш шилжүүлэх.

7. ГҮЙЛГЭЭГ МЭДЭЭЛЭХ ЭСВЭЛ ТАНИХ ШААРДЛАГААС ЗАЙЛСХИЙХТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

МҮЭ-ийн гүйлгээ, харилцагчийг таньж мэдэх /цаашид “ХТМ” гэх/ эсвэл гүйлгээг эрх бүхий байгууллагад мэдээлэх шаардлагаас зайлсхийх, улмаар мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, эсвэл бусад суурь гэмт хэрэг үйлдэх, эсвэл тэдгээр гэмт хэргээс олсон мөнгөө МҮЭ болон эрх бүхий байгууллагын хараа хяналтаас нуун далдлах зорилгоор зарим тохиолдолд харилцагч гүйлгээгээ хуульд заасан дүнгээс доогуур дүнгээр хэд хэд хувааж хийх явдал олон улсын практикт байдаг. Үүнтэй холбоотой зарим жишээг энд үзүүлэв:

- МҮЭ-ийн ажилтан харилцагчийг нэг ажлын өдөр нэг санхүүгийн байгууллагын хэд хэдэн салбар, тооцооны төвд очиж, тодорхой шалтгаангүйгээр гүйлгээгээ олон хувааж хийж байгааг анзаарч мэдэх;
- Харилцагч хийж байгаа гүйлгээгээ холбогдох байгууллагад мэдээлэгдэхээс зайлсхийж байгааг илэрхийлэхүйц асуулт асуух, хүсэлт тавих;
- Харилцагч сэжигтэй гүйлгээг мэдээлэхтэй холбоотой хууль тогтоомжийн талаар маш сайн судалж, мэдсэн байх;
- Харилцагч мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх үйл ажиллагаатай холбоотой асуудлыг сайн мэдэж байх;
- Харилцагч гүйлгээнд оролцож буй мөнгийг “цэвэр”, “хууль ёсны”, мөнгө угаахтай холбоогүй” гэж сайн дураараа, асуугаагүй байхад шууд хэлэх;
- Харилцагч ХТМ үйл ажиллагаа хийгдэх болон гүйлгээг мэдээлэгдэхээс зайлсхийх зорилгоор гүйлгээний босго дүн буюу 20 сая төгрөг /түүнтэй тэнцэх хэмжээний гадаад валют/-өөс бага дүнгээр олон хувааж гүйлгээгээ хийх;
- Харилцагч ХТМ үйл ажиллагаа хийгдэх болон гүйлгээний босго дүнгээс дээш дүнтэй гүйлгээ хийхээс зайлсхийх зорилгоор бусадтай хамтарч ажиллаж буй мэт харагдах;
- Харилцагч мэдээлэх шаардлагаас зайлсхийж байгаа мэт босго дүнгээс доогуур үнийн дүнтэй хоёр эсвэл түүнээс дээш бэлэн мөнгөний гүйлгээ хийх /хадгаламжийн даатгалд хамрагдах зорилгоор харилцагч хадгаламжаа 20 сая төгрөгөөс бага дүнтэй хэд хэд хувааж хадгаламжийн дансанд байршуулах гүйлгээг энэ төрлийн гүйлгээнээс ялгаж ойлгох/.

8. ШИЛЖҮҮЛЭГТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

Бүтээгдэхүүн үйлчилгээ, техник, технологи өндөр хөгжиж байгаа өнөө үед иргэд, байгууллагууд хот, улс, олон улс хооронд мөнгө, хөрөнгийг маш богино хугацааны дотор нааш цааш шилжүүлэх боломжтой болсон бөгөөд энэ нь өдөр ирэх тусам улам бүр хялбар, хурдан болж байна. Олон данс, улс дамжин хийгдсэн гүйлгээ нь МҮЭ, СМА болон хууль сахиулах байгууллагуудад хууль бус мөнгийг таних, илрүүлэхэд хүндрэл учруулахын зэрэгцээ мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэлийг нэмэгдүүлдэг. Үүнтэй холбоотойгоор шилжүүлгийн зарим гүйлгээнүүдийг цааш нь тодруулж шалгах шаардлагатай бөгөөд зарим жишээнүүдийг дор жагсаав.

- Харилцагч хүлээн авч буй шилжүүлгийн талаарх дэлгэрэнгүй мэдээллийг мэдэхгүй байх. Тухайлбал, мөнгө шилжүүлэгчийн талаарх мэдээллийг мэдэхгүй байх, ямар дүнтэй эсвэл ямар зориулалт, утгатай мөнгө хүлээн авч байгаа зэргийг мэдэхгүй байх;
- Харилцагч өөрт нь мөнгө шилжүүлсэн шилжүүлэгчийг, эсвэл өөрийнх нь шилжүүлж байгаа мөнгийг хүлээн авагчийг мэдэхгүй байгаа юм шиг байх;
- Харилцагч эх үүсвэр, зорилго тодорхойгүй мөнгийг гадаад улсаас цахим шилжүүлгээр хүлээн авч, буцаагаад цахимаар гадагш шилжүүлэх;
- Харилцагч өөрийнх нь дансны төрөл эсвэл дансны үйл ажиллагаатай нь нийцэхгүй шилжүүлгийг олон өөр хүн, хуулийн этгээдээс хүлээн авах эсвэл шилжүүлэх;
- Харилцагчийг хүмүүс дагалдан явах, шилжүүлгийн гүйлгээ хийхэд нь зааварчилгаа өгөх эсвэл хамт яваа хүмүүсийнхээ шилжүүлгийг харилцагч өмнөөс нь хийж байгаа мэт ажиглагдах;
- Хоорондоо холбоогүй олон тооны хүмүүсийн шилжүүлж байгаа мөнгөний дүн, хүлээн авагчийн нэр, нууц асуулт, хаяг эсвэл улс орон нэг ижил эсвэл маш ойролцоо байх;
- Хэд хэдэн өөр данс руу мөнгө бэлнээр эсвэл бэлэн бусаар шилжиж орж ирж байгаа боловч тэдгээрийг нэг дансанд төвлөрүүлээд гадаад улс руу шилжүүлэх;
- Харилцагч шилжүүлэг хүлээн авмагц өөр данс руугаа эсвэл өөр хүн, хуулийн этгээд рүү шилжүүлэх;
- Харилцагч өндөр дүнтэй эсвэл олон удаагийн шилжүүлгийн гүйлгээг тухайн дансны үйл ажиллагаа, хэв маяг нь нийцэхгүй дансаар хийх;
- Хоорондоо холбоогүй шилжүүлэгч ба хүлээн авагчдын хооронд өндөр дүнтэй шилжүүлэг байнга хийгдэх;
- Харилцагч олон өөр хүмүүсээс тодорхой шалтгаангүй шилжүүлэг хүлээн авах эсвэл тэдэнд мөнгө шилжүүлэх.

9. ГАДААД УЛС ОРОЛЦСОН ГҮЙЛГЭЭТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

Монгол Улсаас мөнгө шилжүүлж байгаа эсвэл манай улс руу мөнгө шилжүүлж байгаа гадаад улс орнуудын зарим нь мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэл өндөр, мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тогтолцоо сул хөгжсөн эсвэл олон улсын байгууллагын жагсаалтад орсон улс байж болно. Иймд МҮЭ нь харилцагчийн хийж байгаа санхүүгийн гүйлгээг үнэлэхдээ дараах жишээнүүдийг анхаарч үзэх нь зүйтэй.

- Харилцагч эсхүл гүйлгээнд оролцож байгаа бусад этгээд нь Монгол Улстай ямар нэг хамааралгүй байх;
- Хийгдэж байгаа гүйлгээ нь тодорхой шалтгаангүй олон улс орноор дамжиж буй бол;
- Мансууруулах бодис, сэтгэцэт нөлөөт бодис тариалдаг, үйлдвэрлэдэг эсвэл дамжин өнгөрүүлдэг, эсвэл бусад тодорхой гэмт хэрэгтэй холбоотой гэдгээрээ дэлхий нийтэд танигдсан улс орноос гүйлгээ хүлээн авах, эсвэл тэдгээр улс руу гүйлгээ хийх;
- Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэл өндөр гэж тодорхойлогдсон улс орноос гүйлгээ хүлээн авах, эсвэл тэдгээр улс руу гүйлгээ хийх;
- Мөргөлдөөн болж байгаа улс орнууд, мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх, хяналт тавих тогтолцоо султай улс орнууд, эсвэл банкны болон бусад гүйлгээний нууцлал маш өндөртэй хууль тогтоомж бүхий улс орнуудтай холбоотой гүйлгээ хийж, бизнесийн харилцаа тогтоох;
- ФАТФ-аас мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэл өндөр, хамтран ажилладаггүй гэж тодорхойлсон улс орноос гүйлгээ хүлээн авах, эсвэл тэдгээр улс руу гүйлгээ хийх;
- Харилцагч санхүүгийн байдалтай нь нийцэхгүй гадаад шилжүүлэг байнга хийх.

Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх орчин нөхцөл, арга зам байнга өөрчлөгдөж байдаг бөгөөд үүнийг дагаад өндөр эрсдэлтэй улс орнууд, чиг хандлага мөн өөрчлөгдөж байдаг. Иймд аль болох үнэн зөв, бодитой мэдээлэл ашиглаж байхын тулд олон нийтэд нээлттэй бөгөөд баталгаатай эх сурвалжуудыг тогтмол судалж байх нь зүйтэй. Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэлтэй, эсхүл МУТСТ тогтолцоо нь стратегийн дутагдалтай улс орнуудын талаарх мэдээллийг нийтэлдэг, олон нийтэд мэдээлдэг ФАТФ гэх мэт албан эх сурвалжууд бий. Түүнчлэн террорист үйл ажиллагаа явагддаг, халдлага болдог эсвэл террористууд болон террорист бүлэглэлд санхүүгийн болон бусад дэмжлэг үзүүлдэг бааз суурь болдог гэж хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр мэдээлж байгаа улс орон, бүс нутаг руу МҮЭ-ээр дамжуулан мөнгө шилжүүлж эсвэл хүлээн авч болно. Иймд МҮЭ нь эрсдэл өндөртэй улс орнууд эсвэл мэдэгдэж буй чиг хандлагыг таньж мэдэх, тодорхойлох асуудлыг эрсдэлд суурилсан аргачлал, дотоод хяналтын хөтөлбөртөө тусгавал зохино.

10. БУСАД ТАЛУУДЫГ АШИГЛАХТАЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

“Хэвийн” санхүүгийн гүйлгээ хийх явцад тухайн гүйлгээний мөн чанараас хамаарч “хэвийн” тооны оролцогч талууд гүйлгээнд оролцдог. Тухайлбал, банк, санхүүгийн байгууллага дахь хувийн харилцах дансанд орлого хийх тохиолдолд өөрийнхөө дансанд мөнгө хийж буй хүн буюу нэг тал энэ гүйлгээнд оролцоно. Харин бизнесийн буюу байгууллагын дансанд бэлэн мөнгөөр орлого хийх үед тухайн байгууллагын гүйлгээ хийх, гарын үсэг зурах эрх бүхий удирдах албан тушаалтан, эсвэл гүйлгээ хийх итгэмжлэл олгосон ажилтан, эсвэл зөвхөн орлогын гүйлгээ хийх үүрэгтэй ажилтан гэх мэт олон өөр хүмүүс энэ гүйлгээг хийж болно.

Тэгвэл гүйлгээтэй холбоотой байх боломжтой талуудаас өөр этгээд гүйлгээнд оролцох нь мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэлийг нэмэгдүүлдэг гэж үздэг. Гэмт этгээдүүд илчлэгдэхээс, эсвэл данс, хөрөнгө, мөнгөтэй холбоотой гэдгээ мэдэгдэхээс зайлсхийх зорилгоор эдгээр талууд буюу оролцогчдыг ашиглах нь бий. Гэхдээ энд харилцагч тодорхой шалтгааны улмаас гуравдагч этгээд, итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч болон төлөөний хүн /харилцагчийг төлөөлөн санхүүгийн үйл ажиллагаа хийх эрх бүхий хуульч, ня-бо, бусад мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэгч гэх мэт/-ийг ашиглаж эсвэл хуулийн хүрээнд өөрийгөө төлөөлүүлэх, нэрийнхээ өмнөөс гүйлгээ хийж, санхүүгийн харилцаанд оролцох эрх олгож болохыг анхаарах нь зүйтэй.

Энэ хэсэгт “хэвийн бус” бусад талуудын оролцоо нь мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбоотой байж болзошгүйг илтгэж болох жишээнүүдийг жагсаалаа.

Гуравдагч этгээдийг ашиглах:

- Данс эзэмшигчээс өөр олон этгээд дансанд орлого хийх;
- Хүлээн авагчтай ямар нэг илэрхий холбоо хамааралгүй олон өөр этгээд тухайн хүлээн авагч руу цахим шилжүүлгүүд хийх;
- Харилцагч нь өөр этгээдтэй хамт ирж, түүний заавраар эсвэл хяналтан дор гүйлгээ хийх;
- Харилцагч мөнгө, шилжүүлэг хүлээн авсны дараа богино хугацааны дотор холбоо хамааралгүй этгээдүүд рүү хэд хэд хувааж шилжүүлэх;
- Холбоо хамааралгүй дотоод, гадаад этгээдүүд рүү шилжүүлэг хийх, төлбөр шилжүүлэх, орлого тушаах, эсвэл тэднээс ийм гүйлгээнүүд хүлээн авах;
- Харилцагч өөр этгээдийн нэрийн өмнөөс гүйлгээ хийж, үйлчилгээ авч байгаа мэт ажиглагдах;
- Данс нь хоорондоо холбоогүй этгээдүүдтэй холбоотой байж болзошгүй мэт ажиглагдах.

- Хувь хүн тодорхой бизнесийн болон бусад зорилго, учир шалтгаангүйгээр олон тооны данс эзэмшиж гүйлгээ хийх, эсвэл гэр бүлийн гишүүдийн нэр дээр нээсэн данснууд болон байгууллагын данснууд хөтлөх;
- Данс эзэмшигчээс өөр хүн, хуулийн этгээд тодорхой шалтгаангүйгээр, эсвэл шаардлагагүй байхад дансаар хийгдэж байгаа нийт гүйлгээний ихэнхийг хийх, энэ нь хэвийн бус байх;
- Харилцагчийн хийж байгаа гүйлгээ, дансны үйл ажиллагаа нь сэжигтэй байх бөгөөд санхүүгийн байгууллагын ажилтан гүйлгээ, данстай холбоотой асуулт асуухад эсвэл нэмэлт баримт бичиг шаардахад хариулахаас, өгөхөөс татгалзах, эсвэл хариулт өгч, шаардсан баримт бичгийг гаргаж өгч чадахгүй байх.

Итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчийг ашиглах:

Төлөөний хүн ашиглах:

- Төлөөний хүн гүйлгээ хийх явцад үйлчлүүлэгчийнхээ мэдээллийг өгөх нь хэвийн үйл явц байх үед үйлчлүүлэгчийнхээ талаарх мэдээлэл өгөх, хэн болохыг нь мэдэгдэхээс зайлсхийх;
- Төлөөний хүн шаардлагагүй байхад гүйлгээг аль болох хурдан хийх арга зам хайж, гүйлгээ, үйлчилгээний зардал, шимтгэл хичнээн өндөр гарсан ч хамаагүй төлөөд хийх хүсэлт тавих;
- Төлөөний хүн нь өөрийн дансыг бизнесийн үйл ажиллагаатайгаа нийцэхгүй хэв маягаар ашиглаж, мөнгө дансаараа дамжуулах, хэт их хэмжээний бэлэн мөнгөний гүйлгээ хийх, үйлчлүүлэгч биш, холбоо хамааралгүй хүн, хуулийн этгээд рүү төлбөр, мөнгө шилжүүлэх гэх мэтээр хэвийн бус гүйлгээнүүд хийх.

11. ТЕРРОРИЗМЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХТЭЙ ХОЛБООТОЙ ШИНЖ ТЭМДГҮҮД

Дараах хэсэгт терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбоотой байж болзошгүй зарим жишээг дурдлаа.

- Алан хядах бүлэглэлүүд үйл ажиллагаа явуулдаг, зэвсэгт мөргөлдөөн болж байгаа эсвэл түүнтэй ойрхон байршил, мөн мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх, хяналт тавих сул тогтолцоотой гэх мэт өндөр эрсдэлтэй улс орон, бүс нутаг руу гүйлгээ хийх;
- Олонд танигдсан эсвэл сэжиглэгдэж байгаа террорист байгууллагатай холбоотой эсвэл холбоотой байж болзошгүй хуулийн этгээд, сан, холбооны нэрээр нээлгэсэн данс, түүгээр хийгдэх гүйлгээ;
- Ашгийн бус байгууллагын дансаа ашиглаж байгаа байдал нь тухайн байгууллагын үйл ажиллагаа, үүсгэн байгуулагдсан зорилгод нийцэхгүй байх;
- Албан бус эсвэл бүртгэлгүй хэлбэрээр хандив цуглуулах;
- Хэвлэл мэдээлэл, хууль сахиулах байгууллагаас харилцагч нь өндөр эрсдэлтэй улс орон, бүс нутгууд, ялангуяа мөргөлдөөн болж буй эсвэл улс төрийн тогтворгүй байдалтай байгаа эсвэл террорист үйл ажиллагаа, байгууллагыг санхүүгийн болон бусад байдлаар дэмждэгээрээ танигдсан улс орон, бүс нутгууд руу аялсан, эсвэл явахаар оролдсон, явах гэж байгаа талаар мэдээлэл гаргасан;
- Гүйлгээний аль нэг талд хориг арга хэмжээний жагсаалтад нэр тохирсон этгээд оролцсон;
- Гүйлгээг алан хядах байгууллага, террорист үйл ажиллагаатай холбоотой болохыг хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр зарласан хүн, хуулийн этгээд хийсэн;
- Хүн, хуулийн этгээдийг террорист байгууллага, террорист үйл ажиллагаатай холбоотой байж болзошгүй гэж хууль сахиулах байгууллагаас мэдээлсэн;
- Харилцагч нь өндөр эрсдэлтэй улс орон, бүс нутаг, ялангуяа мөргөлдөөн болж буй эсвэл улс төрийн тогтворгүй байдалтай байгаа эсвэл террорист үйл ажиллагаа, байгууллагыг санхүүгийн болон бусад байдлаар дэмждэг гэдгээр танигдсан улс орон, бүс нутагтай холбоотой аялал жуулчлалын худалдан авалт хийсэн (жишээ нь, онгоцны тийз худалдан авсан, аяллын виз, паспортын төлбөр төлсөн гэх мэт);
- Хувь хүн эсвэл аж ахуйн нэгжийн сошиал хаягуудаас харахад хүчирхийллийн хэт туйлшрах үзэл эсвэл радикалчлалыг дэмждэг болох нь харагдах.



----- o O o -----